Lietas Nr. A420165515
Lietas arhīva Nr. A42-00223-16/17

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2016.gada 12.februārī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis A.Dreimanis,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Izglītības un zinātnes ministrijai pielīdzināt /pers. A/ 2005.gada 21.jūnijā Latvijas Policijas akadēmijā iegūto profesionālo bakalaura grādu profesionālajam maģistra grādam.

Aprakstošā daļa

[1] Latvijas Policijas akadēmijā (turpmāk – akadēmija) 1998.gadā tika akreditēta profesionālā bakalaura studiju programma „Tiesību zinātne". Pieteicēja /pers. A/ 2000.gada 1.augustā uzsāka studijas šajā studiju programmā. 2004.gada 14.aprīlī akadēmijā tika akreditēta profesionālā bakalaura studiju programma „Publiskās tiesības". 2005.gada 21.jūnijā pieteicēja saņēma jurista diplomu (sērija PD A, Nr.0844) par profesionālā bakalaura studiju programmas „Publiskās tiesības" apguvi. Diplomā norādīts, ka pieteicēja ir ieguvusi jurista kvalifikāciju (iegūtā kvalifikācija atbilst piektajam profesionālās kvalifikācijas līmenim) un profesionālo bakalaura grādu publiskajās tiesībās.

[2] Pieteicēja 2014.gada 15.jūlijā vērsās Akadēmiskās informācijas centrā (turpmāk – centrs), lūdzot pielīdzināt viņas akadēmijā iegūto profesionālo bakalaura grādu profesionālajam maģistra grādam.

Centrs ar 2014.gada 3.decembra lēmumu Nr.142/28153 noraidīja pieteicējas lūgumu. Centrs norādīja, ka pieteicējas augstākā izglītība jau ir iegūta saskaņā ar Augstskolu likumā noteikto grādu un profesionālo kvalifikāciju tiesisko regulējumu. Tāpēc nav pamata pielīdzināt pieteicējas iegūto izglītību Augstskolu likumā noteiktajiem grādiem un profesionālajām kvalifikācijām.

Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – ministrija) ar 2015.gada 29.janvāra lēmumu Nr.01-12/21 atstāja negrozītu centra lēmumu.

[3] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu. Pieteicēja lūdz uzlikt pienākumu ministrijai pielīdzināt pieteicējas 2005.gada 21.jūnijā akadēmijā iegūto jurista kvalifikāciju Augstskolu likumā paredzētajam profesionālajam maģistra grādam. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Pieteicēja lūdz pielīdzināt izglītību atbilstoši Ministru kabineta 2012.gada 28.februāra noteikumiem Nr.142 „Grādu un profesionālo kvalifikāciju pielīdzināšanas kārtība" (turpmāk – Pielīdzināšanas noteikumi).

Pielīdzināšanas noteikumi saskaņā ar to 1.punktu attiecas uz to grādu un profesionālo kvalifikāciju pielīdzināšanu Augstskolu likumā noteiktajiem grādiem un profesionālajām kvalifikācijām, kas iegūti pēc tādas studiju programmas pabeigšanas, kuras īstenošana uzsākta pirms Augstskolu likumā noteiktā grādu un profesionālo kvalifikāciju tiesiskā regulējuma spēkā stāšanās 2000.gada 26.decembrī. Pieteicēja iegūtās izglītības studiju programmas apguvi uzsāka 2000.gada 1.augustā. Tātad izpildās priekšnoteikumi, lai attiecībā uz pieteicējas iegūto izglītību piemērotu Pielīdzināšanas noteikumus.

[3.2] Nav nozīmes apstāklim, ka pieteicējai jurista diploms izsniegts par 2004.gadā akreditētās profesionālās bakalaura studiju programma „Publiskās tiesības" apguvi. Faktiski pieteicēja ir pabeigusi 1998.gadā akreditēto studiju programmu „Tiesību zinātne". Studiju programmas pārakreditēšana pēc tam, kad pieteicēja bija uzsākusi tās apguvi, nerada tiesiskas sekas attiecībā uz pieteicēju.

[3.3] Pieteicējas iegūtā izglītība saturiski atbilst tām prasībām (studiju ilgumam un kredītpunktiem), kuras jāizpilda, lai šobrīd iegūtu profesionālo maģistra grādu Latvijas augstskolās.

[4] Ministrija rakstveida paskaidrojumos par pieteikumu norādījusi turpmāk minēto.

[4.1] Augstskolu likuma 59.panta ceturtajā daļā paredzētā izglītības pielīdzināšanas procesa mērķis ir noteikt, kuram Augstskolu likumā noteiktajam grādam un profesionālajai kvalifikācijai atbilst grāds un profesionālā kvalifikācija, kas ir iegūta pirms šobrīd spēkā esošā Augstskolu likumā noteiktā grādu un profesionālo kvalifikāciju regulējuma spēkā stāšanās.

Pielīdzināšanas procesā noteicošais nav studiju programmas apguves uzsākšanas vai studiju pabeigšanas datums. No iepriekš minētās likuma normas jēgas izriet, ka nav pamata pielīdzināt grādus un profesionālās kvalifikācijas, ja šie grādi un profesionālās kvalifikācijas jau ir piešķirtas, pamatojoties uz Augstskolu likumā noteikto grādu un profesionālo kvalifikāciju regulējumu, kas stājas spēkā pēc 2000.gada 26.decembra.

[4.2] No akadēmijas profesionālās bakalaura studiju programmas „Publiskās tiesības" pašnovērtējuma ziņojuma izriet, ka laikā, kad pieteicēja studēja akadēmijā (no 2000.gada 1.augusta līdz 2005.gada 21.jūnijam), akadēmijas īstenotā profesionālā bakalaura studiju programma „Publiskās tiesības" bija no jauna izveidota studiju programma. Tā tika izveidota atbilstoši Augstskolu likumā noteiktajam grādu un profesionālo kvalifikāciju tiesiskajam regulējumam, kas stājās spēkā 2000.gada 26.decembrī.

[4.3] Augstskolu likuma 4.pants noteic augstskolu autonomiju, arī piešķir augstskolai tiesības patstāvīgi noteikt savu īstenojamo studiju programmu saturu un formu. Tādējādi akadēmijas rīcība, pārveidojot savu studiju programmu, atbilst tiesību normās piešķirtai augstskolas rīcības brīvībai.

[4.4] Nav strīda par to, ka pieteicēja 2005.gada 21.jūnijā saņēma jurista diplomu par profesionālās bakalaura studiju programmas „Publiskās tiesības" apguvi un neizmantoja tiesības to apstrīdēt administratīvā procesa kārtībā.

Motīvu daļa

[5] Pieteicēja vēlas, lai viņas iegūtais profesionālais bakalaura grāds tiktu pielīdzināts Augstskolu likumā šobrīd noteiktajam profesionālajam maģistra grādam.

Savukārt ministrija norāda, ka pieteicējas izglītība jau ir *iegūta* atbilstoši Augstskolu likumā šobrīd noteiktajam grādu un profesionālo kvalifikāciju tiesiskajam regulējumam. Tāpēc to nevar *pielīdzināt* šajā regulējumā paredzētajiem grādiem un kvalifikācijām.

Tiesa secina turpmāk minēto.

[6] Augstskolu likuma 9.panta (*rekcijā, kas bija spēkā 2005.gada 21.jūnijā, kad pieteicēja saņēma jurista diplomu*) pirmā daļa noteica, ka izsniegt absolventiem valstiski atzītus diplomus par augstākās izglītības iegūšanu drīkst tikai tās augstskolas, kuras ir akreditētas un kurās apgūst valsts akreditētu studiju programmu. Panta otrā daļa noteica, ka augstskolu diplomi tiek valstiski atzīti pēc attiecīgās augstskolas un studiju programmas akreditācijas un augstskolas satversmes apstiprināšanas Ministru kabinetā vai attiecīgi Saeimā. Panta ceturtā daļa noteica, ka ministrija katra mācību gada beigās laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" publicē to augstskolu sarakstu, kurām ir tiesības izsniegt valstiski atzītus diplomus par augstākās izglītības iegūšanu, kā arī šajās augstskolās akreditēto studiju programmu nosaukumus. Vienlaikus likuma 7.panta trešā daļa noteica, ka personām, kas apguvušas valsts akreditētu studiju programmu, izsniedz noteikta parauga diplomu.

Secināms, ka valstiski atzīts diploms apliecina noteiktas, akreditētas studiju programmas apguvi akreditētā augstskolā.

[7] Pieteicējai 2005.gada 21.aprīlī akadēmijā izsniegts jurista diploms (sērija PD A, Nr.0844). Diplomā norādīts, ka ar valsts pārbaudījuma komisijas 2005.gada 6.jūnija lēmumu Nr.3 pieteicēja ir ieguvusi jurista kvalifikāciju (iegūtā kvalifikācija atbilst piektajam profesionālās kvalifikācijas līmenim) un profesionālo bakalaura grādu publiskajās tiesībās (*lietas 14.lapa*).

Minētā diploma pielikumā norādīts, ka iegūtās kvalifikācijas nosaukums ir: jurists, profesijas kods 242102. Kvalifikācijas līmenis: piektās profesionālās kvalifikācijas līmenis. Oficiālais programmas ilgums: piecu gadu pilna laika studijas. Pilna laika studiju programmas apguves sākuma datums – 2000.gada 1.augusts. Programmas apguves beigu datums – 2005.gada 21.jūnijs. Turpmākās studiju iespējas: tiesības turpināt studijas maģistrantūrā. Papildinformācija: akadēmijas profesionālā bakalaura studiju programma „Publiskās tiesības", akreditēta 2004.gada 14.aprīlī uz diviem gadiem (*lietas 15.-17.lapa*).

Secināms, ka pieteicējas jurista diploms apliecina 2004.gada 14.aprīlī akreditētās akadēmijas profesionālās bakalaura studiju programmas „Publiskās tiesības" apguvi, kā arī jurista kvalifikācijas (piektās profesionālās kvalifikācijas līmenis) un profesionālā bakalaura grāda publiskajās tiesībās ieguvi.

Kā pamatoti norādījusi ministrija un par ko pašu par sevi lietā strīda nav, akadēmijas studiju programma „Publiskās tiesības" ir akreditēta atbilstoši pašreizējam Augstskolu likumā noteiktajam grādu un profesionālo kvalifikāciju tiesiskajam regulējumam, kas stājās spēkā 2000.gada 26.decembrī.

[8] 2000.gadā, kad pieteicēja uzsāka studijas akadēmijā, Augstskolu likuma 59.panta pirmā daļa noteica, ka atbilstoši valsts akreditētajai studiju programmai augstskolās iegūst: 1) akadēmisko izglītību un šādus grādus: a) bakalaurs (akadēmiskais grāds), b) maģistrs (akadēmiskais grāds), c) doktors (zinātniskais grāds); 2) augstākās profesionālās izglītības kvalifikāciju.

Augstskolu likuma 59.panta pirmā daļa redakcijā, kas bija spēkā 2005.gada 21.jūnijā, kad pieteicēja ieguva jurista diplomu, un ir spēkā arī šobrīd, noteic, ka atbilstoši valsts akreditētajai studiju programmai augstskolās iegūst: 1) akadēmisko izglītību un šādus grādus: a) bakalaurs (akadēmiskais grāds), b) maģistrs (akadēmiskais grāds), c) doktors (zinātniskais grāds); 2) ceturtā un piektā līmeņa profesionālo kvalifikāciju un šādus profesionālos grādus: a) bakalaurs, b) maģistrs.

Secināms, ka laikā, kad pieteicēja uzsāka studijas, bakalaurs bija vienīgi akadēmiskais grāds. Bakalaurs var būt arī profesionālais grāds, kas piešķirams kopā ar ceturtā vai piektā līmeņa profesionālo kvalifikāciju, vienīgi atbilstoši šobrīd spēkā esošajam grādu un profesionālo kvalifikāciju regulējumam. Respektīvi, profesionālais bakalaura grāds pieteicējai 2005.gada 21.jūnijā acīmredzami ir piešķirts atbilstoši šobrīd Augstskolu likumā noteiktajam grādu un profesionālo kvalifikāciju regulējumam, jo iepriekšējā regulējumā šāda grāda nebija.

Tāpat pieteicējai ar minēto diplomu piešķirtā piektā līmeņa profesionālā kvalifikācija ir paredzēta šobrīd spēkā esošajā grādu un profesionālo kvalifikāciju regulējumā.

Līdz ar to ministrija pamatoti ir norādījusi, ka pieteicējas izglītība jau ir iegūta atbilstoši šobrīd Augstskolu likumā paredzētajam grādu un profesionālo kvalifikāciju regulējmam.

[9] Augstskolu likuma 59.panta ceturtā daļa noteic: „Kārtību, kādā pēc personas iesnieguma grādi un profesionālās kvalifikācijas, kas Latvijā iegūtas pirms šobrīd spēkā esošā grādu un profesionālo kvalifikāciju piešķiršanas regulējuma spēkā stāšanās, pielīdzināmas šajā likumā noteiktajiem grādiem un profesionālajām kvalifikācijām, un šīs pielīdzināšanas nosacījumus reglamentē Ministru kabinets. Grādu un profesionālo kvalifikāciju, kas iegūta Latvijā pirms spēkā esošā grādu un profesionālo kvalifikāciju piešķiršanas regulējuma spēkā stāšanās, šajā likumā noteiktajiem grādiem un profesionālajām kvalifikācijām pielīdzina Akadēmiskās informācijas centrs. Minētā grādu un profesionālo kvalifikāciju pielīdzināšana ir maksas pakalpojums saskaņā ar Ministru kabineta apstiprinātu maksas pakalpojumu cenrādi. Galvenie nosacījumi grādu un profesionālo kvalifikāciju pielīdzināšanai ir studiju ilgums pilna laika studijās un tiesību apjoms, ko grādi vai profesionālās kvalifikācijas deva laikā, kad to spēkā esamību paredzēja augstāko izglītību reglamentējoši normatīvie akti."

Kā pareizi norādījusi ministrija, minētā norma paredz šobrīd Augstskolu likumā paredzētajiem grādiem un profesionālajām kvalifikācijām pielīdzināt izglītību, kas iegūta pirms pašreizējā grādu un profesionālo kvalifikāciju piešķiršanas regulējuma spēkā stāšanās. Grādus, kuri jau *iegūti* atbilstoši pašreizējam regulējumam, nepielīdzina, jo to atbilstība pašreizējam regulējumam jau ir validēta to piešķiršanas procesā.

Tādējādi, tā kā pieteicējas 2005.gada 21.jūnija jurista diploms jau apliecina noteikta grāda un noteiktas profesionālās kvalifikācijas ieguvi atbilstoši Augstskolu likumā šobrīd paredzētajam grādu un profesionālo kvalifikāciju piešķiršanas regulējumam, pieteicējas izglītību nevar pielīdzināt (citam) atbilstoši šim regulējumam piešķiramam grādam vai profesionālajai kvalifikācijai. Tā būtu loģikas likumiem pretēja konstrukcija. Proti, tiktu pārkāpts identitātes likums, kas nosaka, ka katram jēdzienam noteiktā domāšanas sistēmā ir jāsaglabā viens un tas pats saturs. Piemēram, kaķis ir kaķis; kaķis nevar būt suns. Attiecinot to uz izskatāmo gadījumu – profesionālais bakalaura grāds ir profesionālais bakalaura grāds; profesionālais bakalaura grāds (tā paša tiesiskā regulējuma ietvaros) nevar būt profesionālais maģistra grāds.

[10] Pieteicējas argumenti par to, ka viņa uzsākusi studijas citā akreditētā studiju programmā, nevis tajā, par kuras apguvi viņai izsniegts diploms, nemaina minēto secinājumu. Kā jau pareizi norādījusi ministrija, Augstskolu likuma 4.pantā noteiktās autonomijas ietvaros augstskola nosaka savu īstenojamo studiju programmu saturu un formu. Akadēmijas veiktā studiju programmas pārveidošana un jaunās studiju programmas akreditācija nav vērtējama jautājuma par izglītības pielīdzināšanu ietvaros.

Ja pieteicēja nepiekrita tam, ka akadēmija maina viņas kā iestādei īpaši pakļautās personas (studējošā) statusu, pieteicējai bija jāizmanto Administratīvā procesa likumā noteiktie tiesiskās aizsardzības līdzekļi pret akadēmijas lēmumu pārcelt pieteicēju no iepriekšējās akreditētās studiju programmas, kurā pieteicēja uzsāka studijas, uz 2004.gada 14.aprīli akadēmijā akreditēto profesionālo bakalaura studiju programmu „Publiskās tiesības", kuru pieteicēja pabeidza. Šobrīd šis jautājums vairs nav risināms. Ir vienīgi pieņemams zināšanai fakts, ka pieteicēja pabeidza 2004.gada 14.aprīlī akadēmijā akreditēto profesionālo bakalaura studiju programmu „Publiskās tiesības", iegūstot profesionālo bakalaura grādu un piektā līmeņa profesionālo kvalifikāciju atbilstoši šobrīd Augstskolu likumā paredzētajam grādu un profesionālo kvalifikāciju piešķiršanas tiesiskajam regulējumam.

[11] Tāpat izskatāmajā lietā nav vērtējams tas, cik kredītpunktus pieteicēja ieguvusi, un citi apstākļi, ar kuriem pieteicēja pamato to, ka viņas iegūtā izglītība saturiski atbilst profesionālajam maģistra grādam un ir pamats to pielīdzināt šim grādam.

Diploma izsniegšana ir administratīvais akts. Iebildumus pret to, ka izsniegtais diploms neapliecina patiesi iegūto izglītību, pieteicēja varēja izteikt, vēlākais, administratīvā akta – diploma – apstrīdēšanas stadijā. Tādā gadījumā attiecīgie pieteicējas argumenti, iespējams, varētu tikt izvērtēti pēc būtības. Taču pieteicēja nav likumā noteiktajā termiņā apstrīdējusi konkrētā satura diploma izsniegšanu. Tāpēc diploms ir kļuvis neapstrīdams (*Administratīvā procesa likuma 76.panta ceturtā daļa*). Tas nozīmē, ka visiem, arī pieteicējai, centram, ministrijai un tiesai, ir jārespektē ar diploma izsniegšanu nodibinātās tiesiskās attiecības. Respektīvi, fakts, ka pieteicējai atbilstoši pašreizējam Augstskolu likuma regulējumam ir piešķirts profesionālais bakalaura grāds.

Arī citi pieteicējas izteiktie argumenti nevar mainīt secinājumu, ka Augstskolu likuma 59.panta ceturtajā daļā paredzētajā kārtībā ne tiesiski, ne loģiski nav iespējams atbilstoši pašreizējam Augstskolu likuma regulējumam piešķirtu grādu pielīdzināt atbilstoši pašreizējam Augstskolu likuma regulējumam piešķiramam grādam.

[12] Pielīdzināšanas noteikumi ir izdoti atbilstoši Augstskolu likuma 59.panta ceturtajā daļā ietvertajam regulējumam. Atbilstoši Pielīdzināšanas noteikumu 1.punktam šie noteikumi nosaka kārtību, kādā grādi un profesionālās kvalifikācijas, kas Latvijā iegūtas pēc studiju programmas pabeigšanas, kuru uzsāka īstenot pirms Augstskolu likumā noteiktā grādu un profesionālo kvalifikāciju tiesiskā regulējuma spēkā stāšanās 2000.gada 26.decembrī (noteikumu izpratnē – iepriekš iegūtā augstākā izglītība), pielīdzināmas Augstskolu likumā noteiktajiem grādiem un profesionālajām kvalifikācijām, un šīs pielīdzināšanas nosacījumus.

Kā redzams, Pielīdzināšanas noteikumi (saskanīgi ar Augstskolu likuma 59.panta ceturtās daļas regulējumu, kurā ietverts noteikumu izdošanas deleģējums) par izglītības pielīdzināšanas priekšnoteikumu nosaka to, ka ir *pabeigta* studiju programma, kuru uzsāka īstenot *pirms* Augstskolu likumā noteiktā grādu un profesionālo kvalifikāciju tiesiskā regulējuma spēkā stāšanās. Taču pieteicēja ir pabeigusi studiju programmu „Publiskās tiesības", kura ir akreditēta *pēc* šā regulējuma spēkā stāšanās un ir izstrādāta atbilstoši attiecīgajam tiesiskajam regulējumam. Kā pareizi norādījusi ministrija, tiesiskais regulējums nepiešķir nozīmi studiju uzsākšanas datumam pašam par sevi, bet tam, kāda studiju programma ir pabeigta.

Pielīdzināšanas noteikumu 8.punkts paredz, kādos gadījumos pieņem lēmumu par iepriekš iegūtās augstākās izglītības pielīdzināšanu Augstskolu likumā noteiktajiem grādiem un profesionālajām kvalifikācijām. Neviens no šiem gadījumiem neparedz grādu, kas iegūti atbilstoši pašreizējam Augstskolu likuma regulējumam par grādiem un profesionālajām kvalifikācijām, pielīdzināšanu grādiem, kuri iegūstami atbilstoši pašreizējam Augstskolu likuma regulējumam par grādiem un profesionālajām kvalifikācijām.

Pielīdzināšanas noteikumu 8.8.apakšpunkts noteic, ka augstākās profesionālās izglītības kvalifikācijas, kuras piešķirtas par vismaz piecus gadus ilgās pilna laika studijās pabeigtu augstākās profesionālās izglītības programmu vai par šai programmai pēc satura un apjoma atbilstošu nepilna laika studijās pabeigtu augstākās profesionālās izglītības programmu, pamatojoties uz Augstskolu likumā noteiktu tiesisko regulējumu par grādiem un kvalifikācijām, kurš stājās spēkā 1995.gada 1.decembrī, līdz likuma „Grozījumi Augstskolu likumā" spēkā stāšanās dienai 2000.gada 26.decembrī, ir pielīdzināmas profesionālajam maģistra grādam un piektā līmeņa profesionālajai kvalifikācijai.

Kā redzams, profesionālajam maģistra grādam var pielīdzināt vismaz piecus gadus ilgās studijās iegūtu profesionālās izglītības *kvalifikāciju* (nevis *grādu* – noteikumi nošķir abus jēdzienus; un pieteicējai jau ir piešķirta piektā līmeņa profesionālā kvalifikācija), ja turklāt kvalifikācija piešķirta par *pabeigtu* studiju programmu, pamatojoties uz iepriekšējo Augstskolu likumā noteikto tiesisko regulējumam par grādiem un kvalifikācijām. Pieteicēja nelūdz pielīdzināt kvalifikāciju, bet grādu, turklāt pieteicēja ir *pabeigusi* studiju programmu, pamatojoties uz pašreizējo Augstskolu likuma grādu un kvalifikāciju regulējumu. Tādējādi normā paredzētie pielīdzināšanas priekšnoteikumi neizpildās.

Pielīdzināšanas noteikumu 9.1.apakšpunkts noteic, ka lēmumu par atteikumu pielīdzināt iepriekš iegūtu augstāko izglītību Augstskolu likumā noteiktajiem grādiem un profesionālajām kvalifikācijām pieņem, ja neviens no šo noteikumu 8.punktā minētajiem nosacījumiem nav attiecināms. Balstoties uz spriedumā iepriekš norādīto, tiesa atzīst, ka ministrija pamatoti un atbilstoši minētajam regulējumam atteikusi pielīdzināt pieteicējas iegūto profesionālo bakalaura grādu profesionālajam maģistra grādam.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 251.panta sesto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

/pers. A/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Izglītības un zinātnes ministrijai pielīdzināt /pers. A/ 2005.gada 21.jūnijā Latvijas Policijas akadēmijā iegūto profesionālo bakalaura grādu profesionālajam maģistra grādam.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnesis A.Dreimanis